

Pracovný list ku kapitole: **Premenovanie nitrianskych ulíc**

Dokument č. 1:

Štátny policajný úrad v Nitre.

Číslo: 883/1941 prez.

Predmet: Obmedzenia voľného pohybu židov
a zákaz shromažďovania sa.

V y h l á š k a .

Podľa §-u 3 ods. 3 z. č. 190/1939 Sl. zák. a na základe schválenia ministra vnútra z dôvodu verejnej bezpečnosti, poroka a poriadku, všetkým židom, alebo im na roveň postaveným osobám vo smysle §-u 1 vl. nar. 63/1939 Sl. zák.

z a k a z u j e s a

zdržovanie sa na uliciach, vo verejných miestnostiach a priestranstvách, ďalej z tých istých dôvodov podľa §-u 37 zák. č. 131/1936 Sb. zák. a nar. aj akékoľvek shromažďovanie alebo schádzanie sa v súkromných bytoch,

- a/ v zimnom období, počítajúc od 1. októbra do 31. marca od 20 hodiny - 5 hodiny,
- b/ v letnom období, počítajúc od 1. apríla do 1. októbra od 21 hodiny - 4 hodiny.

Výnimky sú prípustné len priamym účastníkom a to v prípadoch dochôdzky k vlakom, k lekárovi alebo do lekárni alebo v iných dôležitých prípadoch nemoci, nutnej práce alebo nešťastia v primeranej dobe.

Prestúpenie tohto zákazu trestá sa peňažitým trestom od 10 do 5.000 Ks, prípadne trestom na slobode od 12 hodín do 14 dní.

Táto vyhláška nadobúda platnosti a účinnosti dňom vyhlásenia.

V N i t r e , dňa 28. februára 1941.

Na stráž.

Dr. Kompiš v. r.

Dokument č. 2:

Štátny policajný úrad v Nitre.

Číslo: 390/1942 prez.

Predmet: Židia - zákaz pricestovať
do niektorých miest.

V y h l á š k a .

Na základe odst. 2. §-u 2 zákona číslo 190/1939 Sl. z. so
schválením prezídia ministerstva vnútra zakazujem Židom vkro-
čiť do mesta Nitry.

Zákaz tento sa nevzťahuje na Židov:

- 1./ prihlásených v Nitre k pobytu do 10. marca 1942, keď majú
o tom písomné potvrdenie a tu bývajú,
- 2./ ktorým je cestovanie písomne povolené,
- 3./ Ktorí cestujú z príkazu úradu.

V Nitre, dňa 30. III. 1942.

Na stráž.

Dr. Ján Kompiš v. r.
policajný radca
prednosta štátneho policajného úradu.

Dokument č. 3:

Ministerstvo vnútra.

Číslo: 73.010-II/4-1941.

Bratislava, dňa 18. júla 1941.

V y h l á š k a .

Na základe §-u 2. ods. 3. zákona č. 190/1939 Sl. z. vo verejnom záujme zakazujem Židom a im na roveň postaveným osobám:

- 1./ Prístup na verejné kúpaliská a do verejných parkov,
- 2./ chodiť a nakupovať na trhoch do 10 hod. predpoludním alebo pred touto hodinou v obvode miest nakupovať od trhovcov idúcich na trhy,
- 3./ chodiť po uliciach a verejných miestach vôbec po 21 hod. výmuc naprosto naliehavých prípadov, ako napríklad oznámenia v záujme verejnej bezpečnosti, cesta pre záchrannú stanicu a podobne,
- 4./ navštevovať árijské domácnosti a árijcom židovské rodiny, ako aj spoločenský styk Židov s Árijcami a Árijcov so Židmi. Pod spoločenským stykom sa rozumie nielen styk v domácnostiach, ale aj na uliciach, vo verejných miestnostiach atď.

Zákazy tieto sa vzťahujú na celé územie Slovenska aj republiky. Prestúpenie vyššie uvedených zákazov trestať budú vrchnostenské orgány podľa §-u 3. cit. Zákona peňažitou pokutou od 10 do 5.000.- Ks alebo uzamknutím od 12 hodín do 14 dní.

Kto by napomáhal alebo podporoval Židov a týmto na roveň postavené osoby pri prekročení vyššie uvedených zákazov, bude potrestaný ako spoluvinník.

Pokiaľ pre nákup jednotlivých predmetov dennej potreby sú úradom stanovené prístupné prídely, treba zvlášť dbať, aby tieto najmä aj Židia predne dodržiavali a žiadnym spôsobom neobchádzali. Každé nedodržiavanie alebo obchádzanie príslušných predpisov treba prísne trestať podľa príslušných právnych predpisov /najmä zákona číslo 131/1936 Sb. z. a n./

Na stráž.

Minister:
Mach v. r.

Dokument č. 4:

V y h l á š k a

Ministerstva vnútra zo dňa 11. marca 1942 číslo 14 - D4 - 511/1-1942 o označovaní bytov židovských domácností. Ministerstvo vnútra podľa §-u 3 ods. 2 zákona č. 190/1939 Sl. z. nariaďuje:

§ 1.

/1/ Byty, ktoré obývajú židovské domácnosti, majú byť označené ľahko zbadateľným židovským označením - židovskou hviezdou, umiestnenou s vonkajšej strany na vchodových dverách do bytu.

/2/ Ako označenia uvedené v ods. 1. možno používať len hviezdy, určené vyhláškou Ministerstva vnútra číslo 103/1942 Úr. nov., ktoré si majú Židia obstarat' od Ústredne Židov.

/3/ Za židovskú sa považuje domácnosť, ktorej väčšina členov sú Židia.

/4/ Nezachovanie príkazu uvedeného v ods. 1. trespí okresné / štátne policajné/ úrady podľa § 2, ods. 2 zákona č. 190/1939 Sl. z.

§ 2.

Táto vyhláška nadobúda účinnosť dňom 15. marca 1942.

Na stráž.

Za ministra:
Dr. Koso v. r.

Dokument č. 5:

M i n i s t e r s t v o v n ú t r a .

Číslo: 85.710/II. 4-1941. V Bratislave dňa 8. IX. 1941.

Predmet: Vyhláška Ministerstva vnútra
 o zákaze navštevovať Židom
 verejné miestnosti.

V y h l á š k a .

Ministerstva vnútra zo dňa 1. septembra 1941, ktorou sa zakazuje Židom navštevovať verejné miestnosti.

Podľa § 3. ods. 2. zákona číslo 190/1939 Sl. z. z dôvodov verejnej bezpečnosti zakazuje, Židom /§ 1. ods. 1. vl. nar. č. 63/1939 Sl. z./ na území Slovenskej republiky návštevu verejných a zábavných miestností /divadla, kín, automatov, výstav, Dunajského veľtrhu a pod./. Nariadenie o kúpeľných miestach zostáva v platnosti.

Nezachovanie tohto zákazu trescú okresné /štátne policajné/ úrady podľa § 2. ods. 2. uvedeného zákona.

Táto vyhláška platí odo dňa vyhlásenia.

Na stráž.

Minister:
Mach v. r.

Dokument č. 6:

Štátny policajný úrad v Nitre.

Číslo : 1792/1941 prez.

Predmet: Policajné opatrenia proti
Židom počas vianočných
sviatkov.

V y h l á š k a .

Na základe §-u 2 zákona číslo 190/1939 Sl. z. so súhlasom Ministerstva vnútra zakazujem Židom od 14. hodiny dňom 24. decembra do 5. hodiny ráno dňa 26. decembra 1941 vstup do Hlinkovej, Hitlerovej, Farskej, Piaristickej a Seminárskej ulice. Výnimka sa povoľuje Židom:

- a./ v službách štátu,
- b./ majiteľom poľnohospodárskych podnikov,
- c./ pre cesty k lekárovi do lekárne a k účelom záchranným.

V Nitre, dňa 20. decembra 1941.

Na stráž.

Dr. Kompiš v. r.
policajný radca
prednosta štátneho policajného úradu.

Dokument č. 7:

Župný úrad v N i t r e

Číslo: 1474/II-1941.

dňa 23. januára 1941.

V y h l á š k a

župného úradu v Nitre zo dňa 23. januára 1941, pozmeňujúca vyhlášku tohože úradu zo dňa 23. októbra 1940 číslo 14.250/II-1940, ktorou bolo nariadené otvárať obchody niektorým židovským obchodníkom v Nitre.

Župný úrad v Nitre na základe ods. 2. §-u 2. zákona číslo 190/1939 Sl. z. nariaďuje i naďalej pravidelne otvárať v sobotu svoje obchody týmto obchodníkom v Nitre:

Viliamovi Englovi, obchodníkovi so smaltovaným tovarom v Nitre, Hlinkova ul. č. 68.

Maxovi Gratzingerovi, obchodníkovi s módnym a športovým tovarom v Nitre, Hlinkova ul. č. 13.

Line Guttmannovej, obchodníčke s kožušinou a klobúkmi v Nitre, Rázusova ul. č. 3.

Viktorovi Linkenbergovi, obchodníkovi s krátkym a galantérnym tovarom v Nitre, Párovská ul. č. 1.

Line Schönfeldovej, obchodníčke s norinborským a krátkym tovarom v Nitre, Párovská ul. č. 14.

Adolfovi Ungárovi, obchodníkovi s kobercami a plachtami v Nitre, Hlinkova ul. č. 16.

Prestúpenie tohto nariadenia potrestá policajný trestný súd trestom od 10 do 5.000.-Ks, prípadne zavretím od 12 hodín do 14 dní.

Toto nariadenie nadobúda účinnosti dňom vyhlásenia.

Za správnosť vyhotovenia: Na stráž !

župan
Haššík v. r.

Dokument č. 8:

Štátny policajný úrad v Nitre.

Číslo: 1087/1940 prez.

V y h l á š k a .

Štátny policajný úrad v Nitre na základe 2. a 3. odstavca
§-u 2. zák. čis. 190/1939 Sl. z. s okamžitou platnosťou

z a k a z u j e n a t r v a l o p r í s t u p v š e t
k ý m ž i d o m / § 1. vlád. nar. čis. 63/1939 Sl. z. / d o
m e s t s k é h o p a r k u n a S i h o t i .

Zákaz je nutné vydať z verejného záujmu, lebo židia trvale porušovali poriadok v mestskom parku, ohrožovali verejnú bezpečnosť a mravnosť tým, že jednotlivci židia sa chovali pohoršlive pred verejnosťou i vo dne, poškodzovali kultúry v parku, robili v ňom smeti a provokovali slovenskú verejnosť i v národnostnom ohľade, takže táto ich dotieravým a neslušným chovaním bola z parku, okrasu to mesta Nitry, úplne vytvorená.

Tento zákaz nevzťahuje sa na priechod cez Sihot' smerom na Zobor od dreveného mostu po železný a na prístup na ihrisko A.C. Nitra.

Porušenie tohto zákazu trestajú policajné trestné súdy peňažitým trestom od 10 do 5.000 Ks, prípadne zavretím od 12 hodín do 14 dní.

Nitra, dňa 10. augusta 1940.

Dr. Ján Puchý v.r.

Otázky a úlohy:

Prečítajte si dobové dokumenty a pokúste sa odpovedať na otázky:

1. Aké obmedzenia mala židovská komunita v Nitre z hľadiska ich možnosti prístupu na verejné miesta a ulice? Čím bol zákaz vstupu na niektoré ulice mesta počas vianočných sviatkov zdôvodnený? Kde sa nachádzali ulice, ktoré nemohli židovskí spoluobčania počas Vianoc navštevovať?
2. Ako zdôvodnila vládna moc, reprezentovaná štátnymi úradmi, zákaz vstupu židovských spoluobčanov do parku na Sihoti?
3. Prečo župa nariaďovala menovaným židovským obchodníkom otvárať obchody aj v sobotu? Je možné považovať tovar, ktorý predávali vymenovaní židovskí obchodníci, za tak podstatný pre život občanov mesta, aby ho bolo nutné predávať i cez víkend?
4. Zistite viac o osobnostiach, po ktorých boli pomenované nitrianske ulice v rokoch 1939 – 1945. Čím podľa vášho názoru kompetentní argumentovali pri svojom výbere?
5. Zistite viac o osobnostiach, ktorých mená boli z verejného priestoru odstraňované. Prečo boli pre politických predstaviteľov tieto osoby neprijateľné?